

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

ANNO VIII. M.DC.XX.
EPISTOLA
R. P. N. CLAVDII
AQVAVIVAE

Præpositi Generalis Societatis

I E S V

Ad Prouinciales eiusdem Societatis.

De Officij Diuini recitatione, ac celebrazione Missæ.

V. A. N. T. A ad officium Diuinum ritè perfundendum reverentia, & attentio requiratur, præclarè omnino Psaltes Regius proposita ipsius Domini, quo cum agitur, excellenti præstantia commonstrauit his verbis : *Psalite Deo nostro, psallite;* *psallite Regi nostro, psallite: quoniam Rex omnis terra Deus*. Idcirco enim subiunxit, *psallite sapienter:* Quia videlicet non quis, sed apto prorsus quodam modo id officium recitandum est, præcipue quidem à nobis, quos huic ministerio ita destinavit Ecclesia, ut ipsius quasi nomine, & creatu-

A

rarum

DE OFFICII RECITAT.

rarum omnium, quæ id minimè norunt, aue
possunt, præpotentem mundi effectorem
laudemus Deum, pro cunctis exoremus
& coram eo corda nostrâ pandamu's. Qui-
bus ex rebus, alijsq. compluribus, quas de
hoc eodem officio alta quadam cum exag-
geratione sancti Patres commemorant, li-
quidò apparet, quam nos deceat, ut mo-
net Apostolus, *psallere spiritu, psallere &*
mente. Enim verò cum sic res habeat, ut
siue ob studiorum occupationes, siue ob fre-
quentiorem communicationem cum proximo,
siue alias iustissimas ob causas, quæ
semper ad maiorem Diuinæ Maiestatis glo-
riam dirigantur, siue denique ex instituto,
& approbatione Sedis Apostolicae officium
hoc priuatim, non autem in Choro recite-
mus, maiorem proculdubio à nobis dili-
gentiam adhiberi necesse est: ut reverentia
illa, quam ipse Chorus, ipsa Ecclesia, &
comunis multorum consociatio, ipsæ quo-
que ceremoniæ externæ conciliant; præsi-
dijs alijs ita compensetur, ut quod hinc
deest, aliunde suppleatur. Et eò quidem
accuratiùs, quò procliu'us nihil est, quam
vt eas ipsas ob causas debita aliqua reue-
rentia, recollectio, & attentio depereat.
Primo igitur, quod ad tempus attinet, nor
patiemur ita nos obrui negotijs, vt ad hor-
ras valde importunas proprium hoc munus
reijcere

reiecte cogamus, uideò ut præueniendi, postponendive facultas indulta necessitatib; vel tempestiuꝝ feriarum rerum tractationib; oscitantes nos reddat, minusve sollicitos. Quod deinde ad locum spectat, sicutum statumq. corporis, siue præscribere non est animus, ut officium recitotur in Sacello, Oratorio, aut cubiculo, flexis genibus, an secus (nemp̄ aliquid indulgendum fatigatis assiduitate studiorum, vel operose aliquin proximi causa laborantibus, siue audiendis confessionibus, siue custodijs ad eundis, siue alijs huiusmodi pietatis ministerijs exercendis.) ita certè officinim perfoluere, quasi pensum aliquod indifferens, aperto loco, & salutationibus, alijsq. distractionibus valde peruio, id protius alter fieri ac deceat, neque ad reverentiam, attentionemve conferre quicquam posse, manifestum est. Atque vt uolum moneam, quod maximè nostra omnia interficit, ex viu fore confido, si decori habita ratione, se quisque penitus examinet, si naturæ vim & habitum, si mentis volubilitatem, si devotionem, affectum, experientiam denique diligenter excutiat. Sunt enim, qui protinus genibus eti orare queant, non rarer eam attentionem, gustumq. spiritualem, eo situ experiantur, ac sedentes. Sunt qui inambulando se non impediunt sentiant;

A 2 quini-

4 DE OFFICII RECITAT.

quinimo liberiori mente ad altiora subleuari. Iam verò si quempiam docuerit experientia, hunc, aut illum sibi modum non succedere, & eum nihilominus tædio secessus, aut cubiculi, velit consecfari, id certè Domino Deo gratum esse nequaquam potest. Quod si fatigato, vel infirmo capiti aliquanta opus erit cessatione, licebit antequam inchoetur officium inambulare tantisper, dum aliquid piè, suauiterq. medieando, & relaxetur animus, & se tamen ad officium comparet. Iuuérit quoque non mediocriter illa consideratio, diuinum hoc officium maiore sui parte psalmis constare. Horum enim psalmorum tot ac tantæ præconia sancti Patres suis scriptis mandarunt (præcipue verò S. Chrysost. hom. 6. de penit. S. Ambrosius, & S. Augustinus in præfationibus ad psalmos, quæ loca miræ suavitatis plenissima sunt, & dignissima, quæ legantur) ut eos si vel mediocri prævia animi præparatione recitare studeamus, nō dubitemus, quin mirabiles effectus expertur simus: eumq. spiritualem mentis pastum probaturi, ut nunquam officij longitudo satietate nos afficiat: semper autem eiusdem iucunda varietas spirituali dulcedine perfusos dimittat. Quod fortasse contra vsu venit plerisq. quos, dum id officij perfunctione pronunciant, tædet aridæ atque insulſæ

ET MISSA CELEB.

insulſe longitudinalis. Placet autem referre
ſancti Gregorij verba, id, quod volamus;
aptè declarantia. Sed qualis, inquit, aut lib. i. in t.
quanta fit laus, si denota non fit? Apro ita- Reg. c. i.
que tribus vitulis, totidem farina modij con-
iunguntur (loquitur de oblatione, quā ma-
ter Samuelis offerebat) ut de eo, quod in Dei
laudibus ore dicimus, per devotionem fatie-
mur. Nam fine farina vitulum offert, qui
in Dei laudibus verba quidem edit, sed men-
te vaga ad ea, qua loquitur, non intendit.
sed si verba Dei laudando, vel orando pro-
ferentes bilarescimus, dum intelligentie mi-
scimus gaudium, illius vini, quod latificat
cor hominis, amphoram farina sociamus.
Varietas deinde affectū quanta in psalmis
eluceat, quam dulces & efficaces loquendi
modi, quam singulare acumen non poeti-
cum, sed diuinum, quod dum corda mirifice
obleat, in animos penetrat; quanta inquā
harum retum omnium copia extet in psal-
mis, credi vix potest. Hinc porrò fit (quod
rectè animaduertit S. Augustinus, qui res
inibi scriptas, nostrum appellat speculum)
ut psalmorum affectus exprimere nos ope-
reat. Timere, cum timet Propheta; ama-
re, cum amat; laudare, cum laudat; plo-
rare, cum plorat; postulare, cum postulat;
& (quod plurimum confert ad necessariam
attentionem subinde renouandam) men-

Con. 3. in
psal. 30.

A 3 tem

DE OFFICII RECITAT.

tem ad Deum excolere , cum ille se erigit ; nos in ipsis deprimere , cum ille se agnoscat ; pro inimicis orare , cum orat ; flagitare exaltationem Ecclesie , cum eam flagitat ; amare pulchritudinem Christi sponsi ; eloquiorum dulcedinem exoptare , eiusque liberalitatis amplitudini pectus aperire , eundem Patri mediatorem interponere pro firmiori spe obtainendi , quod ipse nobis acquisiuit ; mente expatiari per turrem illas & celorum palatia ; grates agere pro egressu ex Aegypto ; oblectare se riuis mellis e petra profluentis ; sicuti explorare aquis illis mirabiliter manantibus ; luctari de profligatis hostium copijs , & aduersus eorum vim , & insidias opem implorare ; splendorem pariter , ac multitudinem Sanctorum , quos sibi Deus in terra seruat , contemplari . Denique ne longior sim , nullum non licet pium animi affectum psalmorum recitatione concitare . Nam & in hunc usque diem cithara illa Davidica malignos arcet , prohibetque spiritus . Verum ut intelligamus , quo pacto psalmi ad spiritualem pastum , fructumque capessendum recitari debant , facere non possum , quin adducam per appositum Casiani locum , ubi dum agit de oratione mirum in modum psalmos commendat his verbis . *Omnes quoque psalmorum affectus in se recipiens , ita incipiat*

Col. 10. c. 10.
Omnes quoque psalmorum affectus in se recipiens , ita incipiat

ET MISSAE CELEB. 7

piet decantare, ut eos non tanquam à Propheta compositos, sed velut à se editos, quasi orationem propriam profunda cordis compunctione depronat: vel certè ad suam personam astimet eos fuisse directos, eorumque sententias non tunc tantummodo per Prophetam, aut in Prophetam fuisse completas, sed in se quotidie geri, impleriq. cognoscat. Tunc enim Scripture diuina perpatescunt clarius, & quodam modo earum vene, medullaq. panduntur, quando experientia nostra earum non tantum percipit, sed preuenit notiones. Postquam verò aliquot affectus psalmorum percensuit, subiungit. Omnes namque affectus in psalmis inuenimus expressos, ut ea quae incurrerint, velut in speculo purissimo peruidentes, efficacius agnoscamus. Et ita magistris affectibus eruditæ, non ut audita, sed tanquam perspecta palpemus. & quæ sequuntur. Atenim ut cù! pertingamus, præter cordis puritatem, quam diligentí examine, accuratoq. labore consequi oportebit, duo insuper necessaria requiruntur. Alterum, ut aliquis auctor perlegatur, qui breuiter, dilucidè, ac spiritualiter literalem psalmorum sensum exponat. quod mira prorsus felicitate Cardinalis Bellarminus mihi videtur asseditus. Alterum, ut cù! feratur meditatio, & ita quidem, ut si quando Deus lumina aliquod

8. DE OFFICIIS RECITAT.

elargitus fuerit, vel motum animæ aliquo
in versiculo concitarit; locus ille postmo-
dum in cubiculo saepius expendatur. Ac ve-
luti cui argenti, vel auri vena indicata fue-
rit, is auidè effodit: sic nos altius (thesauri
quippe non deerunt) effodere non desista-
mus. Nec dubium quin uno in versiculo,
quem mulcorum annorum spatio millies
pronunciauerimus, nouam subinde venam,
cum fodinam demonstret Christus Domi-
nus. Adhibenda solum diligentia, quam
Prouerb. 5. insinuat Sapiens, dum ait, *Si quesieris illam quasi pecuniam, & quasi tesoros ef- foderis illam, tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inuenies.*

Hic demum scribendi finem facere co-
gitabam, cum ecce graues aliquot Patres,
ac zelo pleni, admonent, operæ pretium me
facturum, si pauca de sacrificio Missæ his
attexerem. At fateor, vix me id ausum
esse commendare. (tanta quippe est huius
Divini mysterij dignitas atque maiestas, vt
illa per se stimulus apprime efficax esse vi-
deatur ad timorem, reuerentiam, & actua-
lém deuotionem in nobis excitandam) nisi
defectus luminis, imbecillitas virium no-
strarum, naturæ infirmitas, leuitas denique
mentis & inconstantia, qua sit ut alijs in-
multis delinquamus, idem & in hoc ipso,
de quo nunc agimus, negotio persæpe effu-
ceret.

ET MISSAE CELEB: ,

ceret. Nunc tamen vnum hoc duntaxat in memoriam reducere satis fore arbitror. Expendendum videlicet (si quidem consideretur ut sacrificium) cui, quid, quem ad finem, & quo modo offeratur. Nam si offertur supremo rerum omnium effectori Deo, quamuis turtures solummodo, columbae, aut vituli, more antiquorum ipsi offerrentur; insignis tamen timor, puritas & reuerentia requireretur. Si ergo nobiscum reputabimus offerri Christum ipsum, unigenitum Dei Filium, ad dexteram Patris sedentem, verum ac summum Sacerdotem simul & sacrificium, manifestè constat, quantum præterea momenti adiungatur. Finis deinde atque intentio, qua Eucharisticum hoc sacrificium offertur, nempe salus viuorum & mortuorum, Ecclesiaz vno, debita gratiarum actio, laudatio Diuinaz Maiestatis, aperte declarat, quid à nobis desideretur. Modum denique inexplicabilem, vt non modo coram Angelis, & Curia cælesti vniuersa id sacrificium offeratur, sed & attrectetur à nobis & participetur; eum, qui potest, animo comprehendat. Si post hac vt Sacramentum consideretur, quod à nobis sumitur, vt ab eo tanquam à fonte vitam in nos deriuemus, & cum eo quasi concorporemur, eiusq. gloria, & claritatis efficiamur participes (ita enim Patrem,

10 DE OFFICII RECITAT.

Patrem alloquitur , *Claritatem* , quam *de-disti mibi* , *dedi eis* : quod de Sacramento intelligendum ait S.Hilarius) manifestè apparet, quanta cum præparatione, ac sensu pietatis ad illud accedere debeamus . Nec solum id intelligendum de remota illa præparatione (de qua diuinum in modum agit Nazianzenus in suo Apologetico) ne-pe de puritate, & totius hominis sanctimo-nia , id est, vt assueuerit oculus ita res om-nes contueri , vt inde animus ad earum . Creatoris laudem & admirationem tradu-catur : aures diuinis solum præceptis ac monitis pateant : os , labia , lingua eo mo-do sint composita , vt è cælis duntaxat spi-ritum salutarem ac vitalem hauriant : oc-clusa quoque ac decenter aperta soli præ-fixo sibi muneri deseruant , Lingua verò quasi plectrum Spiritus sancti concentum , harmoniamq. ad vnius Dei gloriam effi-ciat . Pedes more ceruorum comparati fir-mentur in petra , neque aliud iter norint , nisi gratum Deo , & ipsius consentaneum voluntati . Omnia demum corporis mem-bra facta sint membra iustitiae, & quasi exu-ta mortalitate absorbeantur à vita . Non inquam id solum intelligendum de remota illa , sed de proxima item & actuali præpa-ratione . Quia ego re certè confundor, quo-gies veniunt in mentem illa . S. Bonauentu-

rrz

ex verba. Cum fuerit totus alteratus &
 Diuinus effectus, ita ut nihil videat, nisi
 Deum, tunc accedat. Et quanquam neque
 necesse est, neque huius loci, aut instituti
 mei referre, quod scribit sanctus Dionysius
 de Eccl.hierar. Chrysostomus, uterque Cy-
 rillus, atque ut uno verbo dicam, omnes
 sancti Patres: nequeo tamen prætermittre.
 re quod habet Damascenus. Ardentि, in-
 quid, cupiditate ad eum adeamus, mani Lib.4.de Fi-
 busq: in crucis formam compositis crucifi-
 xi corpus suscipiamus; atque & oculis &
 labijs, & frontibus impositis diuini carbo-
 nis participes efficiamur, ut ignis desiderij
 in nobis insiti assumpta ea, qua ex carbo-
 ne oritur, inflammatione, peccata nostra
 exurat, ac pectora nostra collustret; demusq:
 operam, ut per diuini ignis perceptionem
 in ardescamus, dixq. efficiamur. Haec enim
 Damascenus. Iam vero, quia decet nos ad
 eam dignitatem aspirare, satis liquet non
 accedendum ad illa tremenda mysteria,
 nisi præparatione prævia, quæ negotiorum
 colloquiorumve distractiones submo-
 ueat. Neque id committendum, ut cum
 primum quis in Sacramentum pedem intule-
 rit, dicere incipiat, Impone Domine ca-
 piti meo: Sed præmissa aliqua mentis in-
 Deum eleuatione cogitare oportebit, quid
 agendum, quoque cundum sit. In ipsa dein-
 ne

ix DE OFFICIIS RECITAT.

ne celebratione seruanda omnino regula, quæ medium horam sacro faciendo præscribit. Breuiori quippe tempore, neque decentie, neque cæremoniarum distinctio- ni locus esse potest, qui debet. Qua occa- sione valde commendatum velim Edituis & Præfectis Ecclesiæ, vt iuxta præscriptum regularum de ijs, quæ secus facta depre- henduntur, Superiores admoneant. Peracta denique celebratione, ac ministerio tam sublimi, durante adhuc corporali Christi Domini præsentia, debitæ agendæ sunt gra- tiaz. Ideò siquidem ab Ecclesia proponitur hymnus trium puerorum, qui in media for- nace positi (quasi vellent suppleri, quod non satis poserant ipsi per se præstare) ad diui- nas laudes intuitabant & cælos, & solem, & stellas, & reliquias omnes creaturas sub- lunares quantumvis sensus expertes. Nos igitur veluti in dulce iubilum prorumpen- tes, tot eiusmodi creaturarum linguis tam immensam Dei nostri suavitatem celebre- mus; neque nos foras effundamus, sed ope- ram demus, vt ditinum illum ardorem conseruemus; familiari illa Domini com- municatione perfruamur; nostrasq. neces- sitates eidem humiliter insinuemus; cum ad præparationem consequentis sacrificij maiorem deinceps perfectionem consecutan- dam proponamus. Ne diuina gratia, & quidem

quidem tam eximia, vel quia mortali fiat,
vel quia negligens tractetur, vel atque
quauis culpa nostra, penitus in nobis exca-
rescat. Neque id silentio pretermittendum,
quod etsi quas dicta sunt, ad omnes omnino
spectant Sacerdotes, qui videbunt (ut ait
S. Chrysostomus) in terris degentes, & ce-
ste nihilominus exequuntur officiorum, & al-
tamen praecepit nobis dicta credere, non
fra omnium vehementer intendere, & quibus
tempore amplius quippiam iure requireatur
ut ab his, qui diuinatus ad statum religio-
sum vocati, tot munera doctrinae praesidijs, &
tam sublimis commercij noticiae inservienti,
seculi vinculis expediti, accedente tam
frequenti via meditationum, & quotidiano
virtutum incremento, id nimirum ope-
rante ipsiusmet sacrificij efficacitate, præ-
ter peculiares, viuosq. amoris stimulos,
videri possumus ad hunc gradum euecti a
Deo, ut aliqua parte compensemus infinitum
eorum numerum, qui irreuerenter, in-
consideratè, ac temerè Diuinum hoc tra-
ctant mysterium. Horum porro miseram
sortem B. Laurentius Iustinianus (ut præ-
clara S. Chrysostomi, & aliorum Patrum
antiquorum dicta factaque præteream) & ac-
curatè describit; & religiosè, dolenterq.
deplorat. Sed ut finem faciam, vberem
omnibus à Domino Deo gratiam pre-
cus,

P. DE OFF. REC. ET MISS. CEL.
tus, vt optatum ex hac qualicunque mea
cohortatione fructum reportetis, maiorem
in modum velim Superioribus inculcatum,
Confessarijs item, & spiritualium rerum
Præfecijs, vt pro sua quisque parte ac of-
ficij munere connitantur efficere, vt qua
impedimentis submouendis, qua inquiren-
dis commoditatibus hunc Dei cultum pro-
moueant, nec solum monitis, sed multo
magis exemplo subditis Superiores prælu-
ceant; totiusq. negotij difficultates dili-
genter explanent. Atque hic tandem om-
nium precibus & sanctis sacrificijs me com-
mendo. Romæ 24. Nouembris 1612.

L A V S D E O .

